

Моренець О. І., Саруханян Д. С., студентки,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Беззубов Д. О., к.ю.н., доцент

ПРОБЛЕМИ ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКИХ ВЗАЄМВІДНОСИН НА АГРАРНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

Усередині агропромислового комплексу (далі – АПК) існують своєрідні зв'язки виробничо-господарського призначення і характеру. Це – відносини між суб'єктами аграрної підприємницької діяльності всіх форм власності й форм господарювання з суб'єктами підприємництва у сфері аграрно-виробничого сервісу [3].

Ефективність функціонування підприємств продовольчого підкомплексу АПК значною мірою визначається станом їх внутрішньогосподарського економічного середовища [2].

Реформування аграрного сектора економіки України призвело до руйнації багатьох моделей господарювання та відмови від організаційно-методичного забезпечення, яке їх супроводжувало. Повною мірою це стосується і внутрішньогосподарських економічних відносин, належна побудова яких нині спостерігається лише поодинокі. Водночас, дотримання принципів, на яких ґрунтуються повноцінні внутрішньогосподарські відносини, не лише залишається актуальним за сучасних умов, а й нерідко залишається єдиним способом забезпечення ефективного господарювання. У ситуації, коли на ринку сільськогосподарської продукції наявна велика конкуренція, і окремий суб'єкт господарювання практично не впливає на ціну, покращення економічних результатів діяльності стає можливим лише за рахунок внутрішніх резервів, передусім, організаційного характеру. Тому значимість внутрішньогосподарських економічних інструментів у ринкових умовах лише зростає, що, закономірно, вимагає підвищеної уваги до їх вивчення та застосування.

Водночас, незважаючи на вагомість даної проблематики й посилену увагу до неї багатьох провідних дослідників, окремі її аспекти все ще залишаються недостатньо вивченими, що не дає змоги використовувати сповна такий потужний економічний інструмент як внутрішньогосподарські відносини з максимальною ефективністю. Деякі підходи до їх побудови, що успішно практикувалися за попередньої господарської системи, нині потребують оновлення та інтеграції в ринкові механізми в нинішніх умовах господарювання, у тому числі й з врахуванням особливостей агропромислового виробництва України.

Ефективність роботи підприємства знаходиться у безпосередній залежності від ефективності його господарського механізму. У свою чергу, основу господарського механізму формуватиме система виробничих відносин, форма власності на засоби виробництва, загальні закономірності виробництва, розподілу, обміну і споживання та інші елементи, які визначатимуть принципи та засоби його побудови.

Однією із основних причин побудови ефективних внутрішньогосподарських відносин є визначення та оцінка можливостей і шляхів зниження собівартості одиниці продукції. Так, собівартість виробництва продукції повинна визначатися не лише для поточного, а й для наступного виробничого циклу, та в стратегічній перспективі. Така собівартість, в свою чергу, залежатиме від майбутніх прогнозних цін на ресурси: виробничі та трудові. Тому, для того щоб успішно приймати та ефективно реалізовувати відповідні управлінські рішення, фактична собівартість в ретроспективі не підходитиме, так як минулі ціни на ресурси суттєво відрізнятимуться від майбутніх. Відповідно, потрібно використовувати собівартість прогнозного характеру, яка б передбачала відтворення ресурсів в майбутньому, шляхом врахування динаміки цінних параметрів на ринку.

Підвищення ефективності виробництва та покращання результатів господарювання, без використання такого елемента внутрішньогосподарських відносин як мотиваційний механізм, є фактично неможливим. Як показують дослідження, на сьогоднішній день, в сільськогосподарських підприємствах України, враховуючи низький рівень матеріальної винагороди за виконану роботу, цілком можливе суттєве збільшення оплати праці за незначного зростання витрат на одиницю виробничої програми. Щодо собівартості, то вона може навіть не зрости, тоді як прибуток і на одиницю параметрів виробничої програми, і в загальній масі, може бути значно збільшеним. Таким чином, в нинішніх умовах господарювання матеріальне стимулювання є цілком реальним резервом покращання економічного стану підприємства [3].

Організація внутрішньогосподарських економічних відносин має бути тісно пов'язаною зі здійснюваними в Україні перетвореннями відносин власності на землю та інші засоби виробництва.

Організаційна побудова внутрішньогосподарських підрозділів повинна забезпечувати:

— подальший поділ праці і оптимізацію розмірів виробництва, що дозволяють використовувати передові технології, досягнення науки і техніки які забезпечують ріст продуктивності праці;

— стабільність і ефективність економічних зв'язків, виконання договірних зобов'язань на внутрішньогосподарському і міжгосподарському рівнях;

— досягнення належної збалансованості що сприяє нарощуванню

виробництва продукції, підвищеною її конкурентоспроможності [2].

Внутрішньогосподарські відносини повинні бути спрямовані на посилення мотивації людей до високо продуктивної праці, досягнення оптимального поєднання особистих інтересів з урахуванням трудової участі та власності.

Сучасний стан внутрішньогосподарських економічних відносин у більшості підприємств АПК залишається незадовільним. Економічний механізм внутрішньогосподарських відносин покликаний гарантувати рівні умови функціонування всім підрозділам підприємства, раціональну мотивацію праці робітників, прискорення темпів розширеного відтворення.

Література

1. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18-22. – Ст. 144.

2. Воюєва Ю. А. Сучасний стан та основні напрями удосконалення внутрішньогосподарських економічних відносин підприємств АПК / Ю. А. Воюєва, О. В. Шебаніна // Вісник аграрної науки Причорномор'я. – 2008. – № 2 (45). – С. 3-9.

3. Ходаківська Л. О. Розвиток внутрішньогосподарських відносин в сільськогосподарських підприємствах: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04 / Л. О. Ходаківська. – Полтава, 2011. – 209 с.

4. Янчук В. З. Аграрне право України: підруч. / В. З. Янчук, В. І. Андрейцев, С. Ф. Василюк та ін.; за ред. В. З. Янчука. – 2-е вид., перероб. та допов. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – 720 с.

УДК 346.2(043.2)

Москвіна В. В., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Тімашова В. М., к.ю.н., доцент

МАЙНОВА ОСНОВА ГОСПОДАРЮВАННЯ: ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Майнові права суб'єктів господарювання охороняються законом. Вилучення державою у суб'єкта господарювання його майна допускається тільки у випадках, передбачених законом. Збитки, які завдані суб'єкту господарювання порушенням його майнових прав громадянами чи юридичними особами, а також органами державної влади чи органами місцевого самоврядування, відшкодовуються йому відповідно до закону.

Право власності та інші майнові права суб'єктів господарювання захищаються у способи, зазначені у ст. 20 ГКУ (визнання наявності або